

## Особливості функціонування підприємств готельного бізнесу в умовах воєнного стану в Україні

**Світлана Гаврилюк,**

*к.е.н., доцент, доцент кафедри туризму,*

*ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,*

*e-mail: gavrylyuks@krok.edu.ua,*

*ORCID: 0000-0003-1001-4046*

**Мар'яна Королишин,**

*студентка кафедри туризму,*

*ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,*

*e-mail: korolyshyntu@krok.edu.ua*

Вітчизняний ринок готельних послуг характеризується негативними тенденціями розвитку через вплив війни, а також економічну і політичну нестабільність в Україні, що торкнулася всіх сфер діяльності. Багато готелів втрачають клієнтів і закриваються, а інші продовжують працювати і переорієнтовують свою діяльність. Здійснення успішного бізнесу на ринку готельних послуг можливе завдяки знанням закономірностей функціонування ринкової економіки, особливостей готельного підприємництва в умовах воєнного стану.

Повномасштабне вторгнення росії завдало удару по всім галузям української економіки, однак туризм і готельний бізнес постраждали найбільше. Негативний вплив війни на готельну індустрію України виявляється у руйнуванні готельної інфраструктури, припиненні діяльності готелів на окупованих територіях, зменшенні кваліфікованих кадрів, різкому зниженні кількості споживачів готельних послуг тощо.

У перші місяці війни кількість подорожуючих різко скоротилася, а більшість бронювань номерів були скасовані. Найбільші втрати понесли підприємства готельного бізнесу в регіонах, де проходили бойові дії (східні, північні та південні регіони), багато з них зруйновано або пошкоджено. При цьому власники готелів понесли значні збитки, враховуючи тривалість бойових дій і незатребуваність у воєнний період, а персонал залишився без роботи.

Проте ті підприємства готельного господарства, що знайшли вихід із ситуації і переформатували свою роботу, продовжують працювати. У перші місяці війни багато готелів пропонували притулок для вимушених переселенців. Підприємства готельного бізнесу часто орієнтуються на виконання потреб, що затребувані у ці складні часи: надання готельних приміщень для складських потреб, волонтерства, приготування їжі, надання гуманітарної допомоги та побутового обслуговування.

Переважна частина функціонуючих підприємств готельного господарства на сьогодні зосереджена у західних регіонах України, які менше страждають від військових дій. За даними Європейського банку реконструкції та розвитку 90% підприємств у регіонах України, де не було бойових дій, досі працюють

[1]. Передумов закриття або зменшення обсягу готельних послуг там не спостерігається. Готелі обслуговують внутрішніх туристів, що подорожують у регіонах, віддалених від активних бойових дій, а також переселенців із прифронтових регіонів. Нетривалі мандрівки дозволяють громадянам відволіктися від буденності та реалій війни, завдяки чому місцеві туристичні компанії та готелі залишаються на плаву.

Особливостями готелів, що продовжують працювати в умовах військової агресії, є зміни у бізнес-процесах та поєднання елементів гостинності із сучасними потребами. Сьогодні багато українців працюють віддалено, тож готелі у великих містах через відсутність основного доходу від номерного фонду використовують свої приміщення для створення коворкінгів, популярність яких зростає. У коворкінгах панує приємна та затишна робоча атмосфера і можна орендувати робочі місця чи приміщення за помірну плату. Для запуску коворкінгу готелю потрібні відповідний робочий простір у поєднанні із сервісом: швидкісний Інтернет, комфортні робочі місця, доступ до принтерів та іншої офісної техніки, наявність зон відпочинку, фуд-кортів, функціональність приміщень та наявність конференц-залів. Впровадження коворкінгів у готелях дає змогу збільшити кількість гостей, особливо у періоди, коли попит на класичне розміщення знижується.

Заради залучення постійних клієнтів готелі також пропонують новий формат розміщення у гібридних номерах, що гармонійно поєднують у собі технічно обладнаний робочий простір із комфортом звичайного номеру [2, с. 166].

На сьогоднішній день проблемою, з якою стикнувся готельний бізнес, є постійні відключення електроенергії та Інтернету. Для підтримання безперебійної роботи підприємства вимушені купувати дорогі обладнання, що забезпечує резервне живлення під час блекаутів. Це не завжди під силу власникам малого бізнесу, які несуть чималі збитки від призупинення роботи під час відключень.

З метою покращення готельного сервісу Асоціацією готелів та курортів України (UHRA) розроблено інтерактивну карту готелів, що готові прийняти гостей навіть під час блекаутів. При розробці було враховано такі фактори як: наявність укриття, власної свердловини або резервуарів з водою, засобів для автономної роботи, зон для громадського використання, забезпечення Інтернетом та його покриття, залежність систем теплопостачання від газопроводу та електромереж, наявність та графік роботи підрозділів харчування, система голосового оповіщення та комунікації. На інтерактивній карті готелі відображені трьома кольорами: зелений – готелі з максимальною готовністю, що відповідають усім вимогам; жовтий – готелі, що готові до блекауту, але з певними обмеженнями; блакитний – готелі, які ще працюють над удосконаленням послуг та відповідають не менш ніж половині вимог [3].

Отже, незважаючи на всі випробування, проблеми та виклики, пов'язані з військовим конфліктом, готельний бізнес в Україні продовжує функціонувати. Хоча готельна індустрія зазнала великих втрат через воєнні дії, проте намагається

адаптуватися до нових реалій та умов. Цьому сприяють зручне географічне розташування, історико-культурні та природні фактори, популяризація внутрішнього туризму в західних регіонах України, реконструкція готелів з урахуванням вимог безпеки, впровадження інноваційних технологій для підвищення якості обслуговування, створення нових форматів та перспективних напрямів діяльності з тимчасового розміщування, які дають надію на стабільне та швидке відновлення готельного бізнесу у післявоєнний період.

**Ключові слова:** готельний бізнес, підприємства готельного господарства, готелі в умовах воєнного стану, особливості функціонування підприємств готельного бізнесу.

### Список використаних джерел

1. Хаджирадєва В. Як війна вплинула на різні галузі економіки України. *Корреспондент.net*. 2024. 14 листопада. URL: <https://ua.korrespondent.net/articles/4731998-yak-viina-vplynula-na-rizni-haluzi-ekonomiku-ukrainy> (дата звернення: 20.11.2024).
2. Анохін М.М., Капліна Т. В. Коворкінг – додаткова послуга в готелях України під час війни. *Наука і молодь у XXI сторіччі : збірник тез доповідей Всеукраїнської молодіжної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 30 листопада 2022 р.)*. Полтава: ПУЕТ, 2022. С. 163–167. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/12717>
3. Українські готелі з генераторами. Де зупинитися без відключень світла. *VisitUKRAINE*. URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/1283/ukrainian-hotels-with-generators-where-to-stay-without-power-outages> (дата звернення: 19.10.2024).